

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES
[ELEANOR SHARPSTON]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 11. jūlijā¹

Lieta C-298/18

**Reiner Grafe,
Jürgen Pohle**
pret
**Südbrandenburger Nahverkehrs GmbH,
OSL Bus GmbH**

(*Arbeitsgericht Cottbus* (Kotbusas Darba lietu tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Sociālā politika – Direktīva 2001/23/EK – Uzņēmumu vai uzņēmēj sabiedrību īpašumtiesību pāreja – Darba ņēmēju tiesību aizsardzība – Sabiedriskā transporta autobusu pakalpojumu sniegšana – Jauna uzņēmuma īstenota cita uzņēmuma veikto darbību pārņemšana pēc publiskā iepirkuma procedūras

1. Ar Direktīvu 2001/23/EK² tiek kodificēta Direktīva 77/187/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmēj sabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmēj sabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā³. Šis *Arbeitsgericht Cottbus* (Kotbusas Darba lietu tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts saistībā ar strīdu, ko uzsākuši *R. Grafe* un *J. Pohle* pret *Südbrandenburger Nahverkehrs GmbH* (turpmāk tekstā – “SBN”), iepriekšējo vietējo sabiedrisko autobusu pakalpojumu sniedzēju, un *OSL Bus GmbH* (turpmāk tekstā – “OSL Bus”), jauno minēto pakalpojumu sniedzēju.

2. Iesniedzējtiesa lūdz sniegt norādījumus par to, vai ir notikusi uzņēmuma īpašumtiesību pāreja Direktīvas 2001/23 izpratnē, arī ja nav notikusi būtiska materiālā īpašuma nodošana, bet lielāko daļu bijušā pakalpojumu sniedzēja nodarbināto darbinieku ir nodarbinājis jaunais uzņēmums. Tā jautā arī, vai šeit būtu piemērojams Tiesas nolēmums lietā *Liikenne*⁴ par to Savienības tiesību piemērošanu, kas reglamentē darbinieku tiesības uzņēmumu īpašumtiesību pārejas gadījumos attiecībā uz sabiedriskā transporta autobusu pakalpojumu sniegšanu.

1 Orģinālvaloda – angļu.

2 Padomes Direktīva (2001. gada 12. marts) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmēj sabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmēj sabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā (OV 2001, L 82, 16. lpp.). Lai gan iesniedzējtiesa savā lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu piemin Direktīvu 77/187, attiecīgajā laikā spēkā bija Direktīva 2001/23; skat. turpmāk 8.–17. punktu.

3 Padomes Direktīva (1977. gada 14. februāris) (OV 1977, L 61, 26. lpp.).

4 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, C-172/99, EU:C:2001:59.

Direktīva 2001/23

3. Direktīvas 2001/23 apsvērumos ir paustas šādas atziņas. Pirmkārt, ir jāparedz darbinieku aizsardzība darba devēja maiņas gadījumā, it īpaši ir jānodrošina darbinieku tiesību aizsardzība⁵. Otrkārt, Kopienas Hartā par darba ņēmēju sociālajām pamattiesībām⁶ ir noteikts, ka “iekšējā tirgus izveidei jāuzlabo darba ņēmēju dzīves un darba apstākļi [toreizējā] Eiropas Kopienā. Uzlabošanai vajadzības gadījumā ir jāattiecas uz dažiem nodarbinātības reglamentēšanas aspektiem, tādiem kā kolektīvās atlaišanas kārtība, kā arī tiem, kas attiecas uz bankrotu [..]”⁷. Treškārt, Direktīva 77/187 1977. gadā tika pieņemta, lai tostarp veicinātu to attiecīgo valstu tiesību aktu saskaņošanu, kas aizsargā darbinieku tiesības⁸.

4. Saskaņā ar 1. panta 1. punkta a) apakšpunktu Direktīva 2001/23 attiecas uz jebkuru uzņēmuma, uzņēmējiesabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmējiesabiedrības daļas īpašumtiesību pāreju citam darba devējam īpašumtiesību pārejas vai uzņēmumu apvienošanas dēļ. Saskaņā ar 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu “[..] īpašumtiesību nodošana [Direktīvas 2001/23] nozīmē notiek tad, ja pāriet īpašumtiesības uz ekonomisku vienību, kas saglabā savu identitāti, paredzot organizētu resursu sagrupēšanu ar mērķi turpināt saimniecisko darbību neatkarīgi no tā, vai tā ir pamata vai palīgdarbība”. 1. panta 1. punkta c) apakšpunktā ir noteikts, ka šo direktīvu piemēro valsts un privātajiem uzņēmumiem, kas veic saimniecisku darbību, neatkarīgi no tā, vai tie darbojas nolūkā gūt peļņu. Saskaņā ar 1. panta 2. punktu Direktīva 2001/23 ir piemērojama, ja un ciktāl uzņēmums, uzņēmējiesabiedrība vai uzņēmuma vai uzņēmējiesabiedrības daļa, kuru īpašumtiesību pāreja ir paredzēta, atrodas Līguma darbības teritorijā.

5. 2. pantā ir sniegtas šādas definīcijas. “Persona, kas nodod īpašumtiesības” ir “jebkura fiziska vai juridiska persona, kas, nododot 1. panta 1. punktā norādītās īpašumtiesības, beidz būt par darba devēju attiecībā uz uzņēmumu, uzņēmējiesabiedrību vai uzņēmuma vai uzņēmējiesabiedrības daļu”; “īpašumtiesību saņēmējs” ir “jebkura fiziska vai juridiska persona, kas 1. panta 1. punktā norādītās īpašumtiesību nodošanas dēļ kļūst par darba devēju uzņēmumā, uzņēmējiesabiedrībā vai uzņēmuma vai uzņēmējiesabiedrības daļā”, un “darbinieks” ir “katra persona, kuru kā darbinieku aizsargā attiecīgās valsts darba tiesības”⁹.

6. 3. panta 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts, ka “īpašumtiesības nododošās personas tiesības un pienākumi, kas izriet no darba līguma vai darba attiecībām, kas pastāv īpašumtiesību pārejas dienā, sakarā ar īpašumtiesību nodošanu pāriet īpašumtiesību saņēmējam”. 3. panta 3. punkta pirmajā daļā ir noteikts, ka “pēc īpašumtiesību pārejas to saņēmējs turpina ievērot tos pašus jebkura koplīguma noteikumus un nosacījumus, kas saskaņā ar līgumu attiecās uz personu, kas nodod īpašumtiesības, līdz koplīguma izbeigšanai vai termiņa beigām, vai līdz brīdim, kad stājas spēkā cits koplīgums”.

5 3. apsvērumš.

6 Kopienas Harta par darba ņēmēju sociālajām pamattiesībām tika pieņemta 1989. gada 9. decembrī; skat. it īpaši tās 7., 17. un 18. punktu.

7 5. apsvērumš.

8 6. apsvērumš.

9 Attiecīgi 2. panta 1. punkta a) apakšpunkts, b) apakšpunkts un d) apakšpunkts.

Direktīva 92/50

7. Padomes Direktīvā 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai¹⁰ bija iekļauti noteikumi, kas līgumslēdzējām iestādēm bija jāpiemēro, piešķirot tiesības slēgt šādus līgumus. Tomēr laikā, kad līgumslēdzēja iestāde pamatlietā organizēja konkursu par tiesību slēgt vietējo sabiedrisko autobusu pakalpojumu sniegšanas līgumu piešķiršanu, šī direktīva tika atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK¹¹. Šajos secinājumos attiecīgi atsauksos uz pēdējo minēto direktīvu.

Fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi.

8. *SBN* noslēdza līgumu ar *Landkreis* (Augšsprēvaldes–Lauzicas [*Oberspreewald-Lausitz*] apriņķa pašvaldība, turpmāk tekstā – “*Landkreis*” vai “līgumslēdzēja iestāde”) par vietējā sabiedriskā transporta autobusu pakalpojumu sniegšanu šajā apriņķī no 2008. gada 1. augusta. 2016. gada septembrī *Landkreis* izsludināja jaunu iepirkumu par autobusu pakalpojumu sniegšanu. *SBN* šajā iepirkumā nepiedalījās. Vēlāk *SBN* nolēma pārtraukt uzņēmuma darbību un atlaida visus tā darbiniekus.

9. 2017. gada 19. janvārī *SBN* ar uzņēmuma darbinieku pārstāvības padomi noslēdza vienošanos par sociālo plānu. Sociālajā plānā bija paredzēts, ka, ja darba ņēmēji no jaunā pakalpojumu sniedzēja nesaņem pārņemšanas piedāvājumu vai cieš finansiālus zaudējumus, tiekot no jauna pieņemti darbā, viņiem ir jāsaņem dažāda lieluma atlaišanas pabalsti.

10. Tiesības sniegt vietējā sabiedriskā transporta pakalpojumus kopš 2017. gada 1. augusta tika piešķirtas *Kraftverkehrsgesellschaft Dreiländereck mbH* (turpmāk tekstā – “*KVG*”), pilnībā *Rhenus Veniro GmbH & Co. KG* piederošam meitasuzņēmumam. Lai sniegtu transporta pakalpojumus, tas nodibināja tam pilnībā piederošu meitasuzņēmumu *OSL Bus*. *OSL Bus* pieņēma darbā daudzus autobusu vadītājus un daļu vadības personāla no iepriekšējā pakalpojumu sniedzēja *SBN*. 2017. gada 10. aprīļa vēstulē jaunais pakalpojumu sniedzējs paziņoja *SBN*, ka tas neiegādāsies lizingā vai citādi neizmantos *SBN* piederošo materiālo īpašumu – autobusus, depo, darbnīcas un uzņēmuma iekārtas.

11. *R. Grafe* kopš 1978. gada 16. jūlija strādāja pie *SBN* (vai tā tiesību priekšteča) par pilna laika autobusa vadītāju un brigadieru. Ar 2017. gada 27. janvāra vēstuli *SBN* atlaida *R. Grafe*, sākot no 2017. gada 31. augusta. Kopš 2017. gada 1. septembra viņš strādā pie *OSL Bus* par autobusu vadītāju. Jaunais pakalpojumu sniedzējs neņēma vērā *R. Grafe* iepriekš pie *SBN* nostrādāto laikposmu. Tāpēc viņš tika ierindots koplīguma ar *OSL Bus* sākuma atalgojuma pakāpē kā nesen darbā pieņemts darbinieks. *R. Grafe* vērsās pret *SBN* īstenoto atlaišanu un norādīja, ka jaunajam pakalpojumu sniedzējam, nosakot viņam pakāpi, ir jāņem vērā viņa līdz šim nostrādātais laikposms. Gan *R. Grafe*, gan *SBN* ieskatā viņa darba tiesiskās attiecības, pārejot uzņēmuma īpašumtiesībām, ir pārgājušas uz *OSL Bus*.

12. *J. Pohle* kopš 1979. gada 6. novembra strādāja pie *SBN* par pilna laika autobusa vadītāju un brigadieru. *SBN* ar 2017. gada 27. janvāra vēstuli atlaida *J. Pohle*, sākot no 2017. gada 31. augusta. Jaunais pakalpojumu sniedzējs *J. Pohle* darbu nepiedāvāja. *J. Pohle* apstrīdēja *SBN* lēmumu. Pakārtoti viņš lūdza atlaišanas pabalsta izmaksu 68 034,56 EUR apmērā, pamatojoties uz sociālo plānu, par kuru bija vienojušies *SBN* un tā darbinieku pārstāvības padome.

10 Padomes direktīva (1992. gada 18. jūnijs) (OV 1992, L 209, 1. lpp.). Šī direktīva ir atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp.).

11 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2014. gada 26. februāris) (OV 2014, L 94, 65. lpp.).

13. *SBN* savā pretprasībā norādīja, ka līdz ar uzņēmuma īpašumtiesību pāreju darba tiesiskās attiecības ar *J. Pohle* Direktīvas 2001/23 izpratnē esot pārgājušas uz jauno transporta pakalpojumu sniedzēju. Tāpēc *SBN* neesot pienākuma izmaksāt atlaišanas pabalstu *J. Pohle*. *OSL Bus* apgalvo, ka nav notikusi attiecīga uzņēmuma īpašumtiesību pāreja. Tas neesot pārņēmis neko no iepriekšējā uzņēmuma materiālā īpašuma; un faktam, ka tas pārņēma daudzus darbiniekus, neesot izšķirošas nozīmes autobusu pārvadājumu pakalpojumu sniegšanā.

14. Lietā *Liikenne*¹² šī Tiesa atzina, ka pārvadājumus ar autobusiem nevar uzskatīt par darbību, kas balstīta galvenokārt uz cilvēku darbaspēku, jo šādai darbībai ir nepieciešami ievērojami līdzekļi un aprīkojums. Tādā jomā kā sabiedriskais maršruta autobusu transports, kurā uzņēmuma materiālajam īpašumam tā darbības veikšanā ir bijusi būtiska nozīme, fakts, ka šāda pienācīgai vienības funkcionēšanai nepieciešamā materiālā īpašuma pāreja no vecā uz jauno pakalpojumu sniedzēju būtiskā apjomā nenotiek, liek uzskatīt, ka vienība nesaglabā savu identitāti¹³.

15. Iesniedzējtiesa atbalsta *SBN* pamatlietā izvirzīto argumentu, ka nosacījumi, kas attiecas uz aplūkotā autobusu pakalpojuma sniegšanu, atšķiras no tiem, kuri ir pamatā Tiesas spriedumam lietā *Liikenne*¹⁴. Šajos nosacījumos ietilpa: i) juridiskās prasības, tehnoloģiju attīstība un vides aizsardzība, piemēram, “Euro 6” standarts izplūdes gāzēm¹⁵; ii) 10 gadus ilgs aplūkoto autobusu pakalpojumu sniegšanas līguma darbības laiks, un iii) iepirkuma kritēriji, kuros bija paredzēts, ka autobusu vecums nedrīkst pārsniegt 15 gadus (no pirmreizējās reģistrācijas dienas)¹⁶, visiem izmantotajiem autobusiem bija jābūt ar vienotu pamatdizainu, autobusiem bija jāatbilst “Euro 6” standartam¹⁷, un no 2018. gada 1. janvāra 40 % izmantoto transportlīdzekļu bija jābūt zemas grīdas vai zemas iekļuves transportlīdzekļiem (pieaugot līdz 70 % no 2022. gada 1. janvāra)¹⁸. Tādējādi mūsdienās jauns transporta pakalpojumu sniedzējs, saprātīgi spriežot, varētu izslēgt iespēju pārņemt bijušā transporta pakalpojumu sniedzēja izmantotos autobusus.

16. Iesniedzējtiesa ir izdarījusi šādus secinājumus. Pirmkārt, autobusi, kas parasti turpmākai izmantošanai nav piemēroti vai ir izmantojami vairs tikai ļoti ierobežotā apjomā, nevar tikt uzskatīti par būtiskiem jaunā pakalpojumu sniedzēja darbībai. Gluži pretēji – šie autobusi vietējā sabiedriskā autobusu transporta pakalpojumu sniegšanas vajadzībām ir obligāti jānomaina. Otrkārt, autobusu depo vairs nav nepieciešami. Treškārt, autobusu vadītājiem ir būtiska nozīme attiecīgajā uzņēmumā. Iepirkuma specifikācijās bija noteikts, ka “līgumslēdzējam ir jāgarantē, ka autobusu vadītāji atbilst prasībām par pievilcīgu vietējo sabiedrisko pasažieru transportu, kas īpaši koncentrējas uz pakalpojumu sniegšanu un klientu”. Autobusu vadītāji – sevišķi lauku reģionos – ir svarīgākais resurss un, it īpaši, nepietiekams resurss. Visbeidzot, autobusu vadītāji, ņemot vērā to zināšanas par teritoriju un viņu zinātību par maršrutiem, nav viegli aizstājams resurss.

17. Sabiedrisko autobusu transporta pakalpojumus Augšsprēvaldes–Lauzicas apriņķi līdz 2017. gada 31. jūlijam sniedza *SBN*. No 2017. gada 1. augusta tos īstenoja jaunais pakalpojumu sniedzējs. Iesniedzējtiesa norāda, ka lai vietējās sabiedriskā transporta sistēmas pāreja norisinātos gludi, nebija nozīmes tam, kādi autobusi tiks izmantoti, turpretim bija nozīme tam, kādi autobusu vadītāji tiks nodarbināti.

12 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, C-172/99, EU:C:2001:59.

13 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, *Liikenne*, C-172/99, EU:C:2001:59, 39. un 42. punkts.

14 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, C-172/99, EU:C:2001:59.

15 Iesniedzējtiesa norāda, ka ar publiskā iepirkuma procedūras prasībām bija noteikts, ka autobusiem ir jāatbilst spēkā esošajiem “Euro” standartiem. Ar autobusiem, kas jau ir izmantoti vietējā sabiedriskā transporta nodrošināšanā vairākus gadus, šīs prasības visdrīzāk nevarētu tikt izpildītas. Vides aizsardzības apsvērumu dēļ bija iespējams, ka tiks izmantoti elektriskie autobusi, nevis transportlīdzekļi, kas izmanto dīzeļdegvielu vai benzīnu. Lielākā daļa dīzeļdzinēja transportlīdzekļu slāpekļa oksīda piesārņojuma dēļ varēja tikt aizliegti (it īpaši pilsētu centros). Tādējādi praksē izraudzītais pretendents nepārņēma bijušo autobusu parku.

16 *SBN* autobusu vecums vidēji bija 13 gadi.

17 *SBN* autobusi atbilda “Euro 3” standartam vai “Euro 4” standartam, taču ne “Euro 6” standartam.

18 Neviens no *SBN* autobusi neatbilda pieejamības prasībām.

18. Ņemot to vērā, iesniedzējtiesa uzdod Tiesai šādus jautājumus:

- “1) Vai autobusu maršrutu pakalpojumu sniegšanas tiesību nodošana no viena autobusu pārvaldījuma uzņēmuma citam autobusu pārvaldījumam publiskā iepirkuma procedūras rezultātā saskaņā ar [Direktīvu 2014/24] ir uzņēmuma īpašumtiesību pāreja [Direktīvas 2001/23] 1. panta 1. punkta izpratnē, arī ja starp abiem minētajiem uzņēmumiem nav notikusi būtisku uzņēmuma aktīvu, it īpaši autobusu, nodošana?
- 2) Vai pieņēmums, ka autobusiem, veicot laika ziņā ierobežotu publisko pakalpojumu iepirkumu un pamatojoties uz saprātīgiem uzņēmuma saimnieciska rakstura lēmumiem to vecuma un tehnisko prasību dēļ (izplūdes gāzes, transportlīdzekļi ar zemu grīdu), kas ir kļuvušas stingrākas, vairs nav būtiskas nozīmes, nosakot uzņēmuma vērtību, attaisno [Tiesas] atkāpšanos no tās 2001. gada 25. janvāra sprieduma (C-172/99) tādējādi, ka šādos apstākļos arī būtiskas darba ņēmēju daļas pārņemšana var nozīmēt, ka ir jāpiemēro [Direktīva 2001/23]?”

19. *SBN, OSL Bus* un Eiropas Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus. Ne *R. Grafe*, ne *J. Pohle* nedz iesniedza rakstveida apsvērumus, nedz arī apmeklēja 2019. gada 21. marta tiesas sēdi, kurā *SBN, OSL Bus* un Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus.

Vērtējums

Ievadpiezīmes

20. Lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu patiešām nav valsts tiesību aktu apraksta; tāpat tajā nav norādīts, vai publiskā iepirkuma process saistībā ar autobusu pakalpojumiem, kas tiek sniegti Augššprēvaldes–Lauzicas apriņķa pašvaldības uzdevumā, atbilda Savienības tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem. Tomēr šķiet, ka Tiesai ir pietiekama informācija, lai pieņemtu nolēmumu, un ka šādi trūkumi tāpēc nevar mazināt Tiesas kompetenci atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem¹⁹.

21. No iesniedzējtiesas atsauces uz Direktīvu 92/50 izriet divi punkti. Pirmkārt, no sniegtās informācijas ir skaidrs, ka brīdī, kad Augššprēvaldes–Lauzicas apriņķa pašvaldība izsludināja iepirkumu, šī direktīva vairs nebija spēkā²⁰. Otrkārt, ir skaidrs, ka aplūkojamie Savienības tiesību akta punkti attiecas tikai uz Direktīvas 2001/23 interpretāciju attiecībā uz uzņēmumu īpašumtiesību pāreju. Tiesa jau ir paskaidrojusi, ka fakts, ka Direktīvas 2001/23 noteikumi atsevišķos gadījumos var tikt piemēroti attiecībā uz darījumu, kas ietilpst publiskā iepirkuma direktīvu piemērošanas jomā, nevar tikt uzskatīts par tādu, kas liktu apšaubīt tās mērķus²¹. Tiesai nav nepieciešamās informācijas, lai pārbaudītu, vai Savienības tiesību normas publiskā iepirkuma jomā ir tikušas ievērotas, un, lai atbildētu uz iesniedzējtiesas jautājumiem, pie šī aspekta turpmāk nav jākavējas.

22. Nav strīda par to, ka Augššprēvaldes–Lauzicas apriņķa pašvaldības uzdevumā sniegto sabiedriskā transporta autobusu pakalpojumu sniegšanas tiesību nodošana ietilpst Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta piemērošanas jomā²². Šīs direktīvas izpratnē *SBN* ir persona, kas nodod īpašumtiesības, *OSL Bus* ir īpašumtiesību saņēmējs un *R. Grafe* un *J. Pohle* ir darbinieki attiecīgi šīs direktīvas 2. panta 1. punkta a), b) un d) apakšpunkta izpratnē.

19 Skat., piemēram, spriedumu, 2005. gada 1. decembris, *Burtscher*, C-213/04, EU:C:2005:731, 33. punkts.

20 Skat. iepriekš 7., 9. un 10. punktu.

21 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, *Liikenne*, C-172/99, EU:C:2001:59, 22. punkts; skat. arī 25. punktu. Ar šo spriedumu, sekojot EBTA Tiesas konsultatīvajiem atzinumiem (Lieta E-2/95 *Eidesund* pret *Stavanger Catering A/S*, EBTA Tiesas ziņojums, 1995. gada 1. jūlijs – 1996. gada 31. decembris, 1. lpp., 50. punkts, un Lieta E-3/96 *Ask* u.c. pret *ABB Offshore Technology AS* un *Aker Offshore Partner AS*, EBTA Tiesas ziņojums, 1997. gads, 1. lpp., 33. punkts), tika konstatēts arī, ka apstākļi, kuros līguma slēgšanas tiesības ir piešķirtas saskaņā ar publiskā iepirkuma procedūru, neizslēdz darbinieku aizsardzības noteikumu piemērošanu uzņēmuma īpašumtiesību pārejas gadījumā: skat. sprieduma 21. punktu.

22 Spriedums, 2018. gada 11. jūlijs, *Somoza Hermo un Ilunión Seguridad*, C-60/17, EU:C:2018:559, 26.–28. punkts.

Prejudiciālie jautājumi

23. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai lauku autobusu pakalpojumu sniegšanas tiesību nodošana no viena pakalpojumu sniedzēja citam publiskā iepirkuma procedūras kontekstā ir uzņēmuma īpašumtiesību pāreja Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē pat tad, ja jaunajam pakalpojumu sniedzējam nav nodots materiālais īpašums (tāds kā paši autobusi). Otrais jautājums pēc būtības ir par to, vai uzņēmumu īpašumtiesību pārejas gadījumos, ja materiālais īpašums vairs nav svarīgs, ir iespējams atkāpties no Tiesas lēmuma lietā *Liikenne*²³. Atbildot uz pirmo jautājumu, būs jāpārbauda Tiesas spriedums minētajā lietā. Tāpēc izskatīšu abus jautājumus kopā.

24. Praktiskais jautājums šeit ir par to, vai *OSL Bus* pārņem tiesības un pienākumus attiecībā uz *R. Grafe* un *J. Pohle* darba līgumiem no iepriekšējā pakalpojumu sniedzēja²⁴.

25. Šajā jautājumā *SBN*, *OSL Bus* un Komisija ir daļēji vienisprātis. Pirmkārt, katrs no viņiem apgalvo, ka, lai noteiktu, vai ir notikusi uzņēmuma īpašumtiesību pāreja Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ir jāņem vērā visi faktiskie apstākļi, kas raksturo strīdīgo saimniecisko darbību. Šie apstākļi ir jāuzskata par daļu no kopējā attiecīgās lietas novērtējuma, un tāpēc tie nevar tikt skatīti atsevišķi. Otrkārt, tie atzīst, ka Tiesa ir atzinusi, ka atsevišķās nozarēs, kurās uzņēmuma personāla saglabāšana ir ārkārtīgi svarīga, uzņēmums var saglabāt savu identitāti pēc īpašumtiesību nodošanas, ja jaunais pakalpojumu sniedzējs veic ne tikai tādu pašu darbību, bet arī saglabā būtībā to pašu personāla grupu.

26. *SBN* apgalvo, ka ir notikusi uzņēmuma īpašumtiesību pāreja. Faktiskie autobusi (kas ir viegli aizvietojami) neesot tik svarīgi kā darbinieki. Tikai pārņemot lielāko daļu *SBN* esošo darbinieku, jaunais pakalpojumu sniedzējs esot varējis turpināt nodrošināt netraucētu autobusu transporta darbību Augšsprēvaldes–Lauzicas apriņķī.

27. *OSL Bus* apgalvo, ka, tieši pretēji, Direktīva 2001/23 nav piemērojama gadījumā, kad bijušais pakalpojumu sniedzējs nav jaunajam pakalpojumu sniedzējam nodevis vērā ņemamus darbības līdzekļus (šajā gadījumā – autobusus). Pārvadājumi ar autobusiem esot tieši viena no tām nozarēm, kas nav galvenokārt atkarīga no kvalificētiem darbiniekiem. Šajā nozarē pievienoto vērtību it īpaši radot materiālais īpašums – autobusi. Pakalpojumu neesot iespējams nodrošināt bez šiem aktīviem. Tādējādi tam, vai autobusi no vecajiem pakalpojumu sniedzējiem tiek nodoti jaunajiem, esot izšķiroša nozīme.

28. Komisija tāpat apgalvo, ka no Tiesas sprieduma lietā *Liikenne*²⁵ izriet, ka pārvadājumi ar autobusiem nav nozare, kur pakalpojumu sniegšana ir atkarīga no darbiniekiem. Valsts tiesai esot jāpārbauda, vai pastāv pietiekami kritēriji, lai norādītu, ka īpašumtiesību nodošana ir notikusi. Tās ieskatā fakta, ka nav nodots materiālais īpašums, nozīme nevarot tikt apšaubīta ar faktu, ka bijušais pakalpojumu sniedzējs ir veicis attiecīgo darbību ar materiālo īpašumu, kas sava vecuma dēļ ir zaudējis lielāko daļu tā materiālās vērtības un kas šajā nozarē veikto tehnisko uzlabojumu rezultātā ir novecojis.

23 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, *Liikenne*, C-172/99, EU:C:2001:59.

24 Skat. iepriekš 11. un 12. punktu.

25 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, C-172/99, EU:C:2001:59.

29. Man šķiet, ka Tiesa, lai nodrošinātu vienveidīgu Direktīvas 2001/23 piemērošanu, pārbaudot, vai attiecīgā vienība *saglabā savu identitāti*²⁶, ir pēc būtības pievērsusies jautājumam par to, vai ir notikusi īpašumtiesību pāreja šīs direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē. Šāda pieeja, neraugoties uz atšķirībām direktīvas valodu redakcijās un dažādā īpašumtiesību līgumiskas nodošanas satura valstu tiesībās dēļ, nodrošina vienveidīgu piemērošanu. Tiesa ir sniegusi pietiekami plašu interpretāciju, tādējādi rīkojoties saskaņā ar Direktīvas 2001/23 mērķi²⁷.

30. Lai noteiktu, vai vienība saglabā savu identitāti, ir jāņem vērā visi faktiskie apstākļi, kas raksturo attiecīgo darījumu, tostarp uzņēmuma vai uzņēmēj sabiedrības veids, tas, vai notiek vai nenotiek materiāla īpašuma – piemēram, ēku un kustama īpašuma – pāreja, nemateriāla īpašuma vērtība pārejas brīdī, tas, vai jaunais darba devējs pārņem vai nepārņem tā personāla vairākumu, tas, vai notiek vai nenotiek klientu pāreja, kā arī pirms un pēc pārejas veikto darbību līdzības pakāpe un šo darbību iespējamās pārtraukšanas ilgums. Šie elementi ir jāuzskata par daļu no konkrētās lietas vispārējo apstākļu novērtējuma, un tāpēc tie nevar tikt aplūkoti atsevišķi. Konkrēti, Tiesa ir uzskatījusi, ka valsts tiesai, izvērtējot faktiskos apstākļus, kas raksturo attiecīgo darījumu, tostarp ir jāņem vērā attiecīgā uzņēmuma vai uzņēmēj sabiedrības veids²⁸. No minētā izriet, ka, nosakot, vai ir notikusi īpašumtiesību pāreja Direktīvas 2001/23 izpratnē, nozīme, kas attiecīgi piešķirama katram no kritērijiem, noteikti atšķiras atkarībā no veiktās darbības, pat no ražošanas vai pārvaldības metodēm, kas izmantotas attiecīgajā uzņēmumā, uzņēmēj sabiedrībā vai uzņēmēj sabiedrības daļā²⁹.

31. Grūtības rada noteikšana, kā šo pārbaudi piemērot, it īpaši novērtējot, kāda nozīme piešķirama dažādajiem faktoriem šajā novērtējumā. Man šķiet, ka tas nav tikai jautājums par to, vai personāls *vai* materiālais īpašums (autobusi) tikuši nodoti jaunajam pakalpojuma sniedzējam. Jebkura novērtējuma sākuma punktam drīzāk vajadzētu būt Direktīvas 2001/23 mērķim, proti, paredzēt darbinieku, it īpaši viņu tiesību, aizsardzību darba devēja maiņas gadījumā³⁰. Tādēļ, manuprāt, jebkādai pārbaudei ir nepieciešama lielāka nianse pakāpe par to, ko ierosina šīs lietas dalībnieki.

32. Saskaņā ar Direktīvas 2001/23 3. panta 1. punktu saistības, kas izriet no īpašumtiesību pārejas dienā pastāvoša darba līguma (vai darba attiecībām), īpašumtiesību nodošanas dienā automātiski pāriet īpašumtiesību saņēmējam.

33. [Direktīvas 2001/23] izstrādes gaita apstiprina, ka uzņēmuma īpašumtiesību pārejas gadījumā starp īpašumtiesības nododošo personu un darbiniekiem, kas pāriet pie jaunā pakalpojumu sniedzēja, pastāvošo darba attiecību aizsardzība ir centrālais Direktīvas 2001/23 elements³¹. Tādējādi pārbaude par to, vai attiecīgās vienības identitāte ir saglabāta, kā arī ar to saistīto faktu un lietas apstākļu novērtējums ir jāveic saskaņā ar šo pamatmērķi.

26 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, *Liikenne*, C-172/99, EU:C:2001:59, 27. punkts; skat. nesenāku spriedumu, 2018. gada 11. jūlijs, *Somoza Hermo un Ilunión Seguridad*, C-60/17, EU:C:2018:559, 28. punkts un tajā minētā judikatūra.

27 Spriedums, 2011. gada 20. janvāris, *CLECE*, C-463/09, EU:C:2011:24, 29. punkts un tajā minētā judikatūra.

28 Spriedums, 2018. gada 11. jūlijs, *Somoza Hermo un Ilunión Seguridad*, C-60/17, EU:C:2018:559, 30. un 31. punkts un tajos minētā judikatūra.

29 Spriedums, 2018. gada 11. jūlijs, *Somoza Hermo un Ilunión Seguridad*, C-60/17, EU:C:2018:559, 32. punkts un tajā minētā judikatūra.

30 Direktīvas 2001/23 3., 5. un 6. apsvērumi.

31 Skat. Komisijas priekšlikuma direktīvai COM(74) 351, galīgā redakcija/2, 1974. gads 21. jūnijs, paskaidrojumu rakstu, 2., 3. un 5. lpp., 70. gados uzņēmumu īpašumtiesību pāreja, kolektīvā atlaišana un darba devēju maksātspēja bija trīs galvenie sociālās politikas jautājumi, kurus Eiropas Savienība vispirms regulēja ārpus dzimumu līdztiesības sfēras, – skat. Padomes Rezolūciju (1974. gada 21. janvāris) par sociālo rīcības programmu (OV 1974, C 13, 1. lpp.).

34. No Tiesas judikatūras izriet, ka šādam novērtējumam noteikti ir jābūt elastīgam. Tādējādi šī novērtējuma elementiem piešķiramā nozīme katrā konkrētā gadījumā būs atšķirīga. No vienas puses, Tiesa ir nospriedusi, ka nozarē, kurā darbība galvenokārt ir balstīta uz darbaspēku, ekonomiskās vienības identitāte nevar tikt saglabāta, ja jaunais pakalpojumu sniedzējs nenodarbina lielāko bijušā pakalpojuma sniedzēja personāla daļu³². No otras puses, kad konkrēta darbība galvenokārt ir balstīta uz aprikojumu, fakts, ka jaunais pakalpojumu sniedzējs šīs darbības veikšanai nav pārņēmis bijušos darbiniekus, neizslēdz, ka ir notikusi uzņēmuma īpašumtiesību pāreja Direktīvas 2001/23 izpratnē³³.

35. Šeit iesniedzējtiesa norāda, ka darbaspēks (autobusu vadītāji un vadības personāls) bija svarīgs, lai nodrošinātu, ka vietējo autobusu pakalpojumu sniegšana Augšsprēvaldes–Lauzicas apriņķī tiek vienmērīgi nodota no vecā pakalpojumu sniedzēja jaunajam³⁴. Tomēr iesniedzējtiesas nolēmumā nav konstatēts, ka autobusi un cits materiāls īpašums uzņēmumam ir bijis būtisks, it īpaši laikā, kad kompetentā iestāde izsludināja iepirkumu.

36. Tāpēc man šķiet, ka *SBN* un *OSL Bus* nevar būt taisnība, ciktāl abi divi atbildētāji pamatlietā apgalvo, ka, ja pastāv kāds no Tiesas norādītajiem elementiem, no tā *automātiski* izriet, ka uzņēmuma īpašumtiesību pāreja ir (vai gluži pretēji – nav) notikusi. Veicamais novērtējums ir sarežģītāks par šo.

37. Lietā *Schmidt*³⁵ Tiesa it īpaši pievērsās jautājumam par to, vai materiāla īpašuma nodošanas neesamība *izslēdz* īpašumtiesību pāreju, kas noteikta Direktīvā 77/187³⁶. Uz šo jautājumu Tiesa atbildēja stingri noraidoši. Tā norādīja, ka iepriekšējā judikatūrā šādu aktīvu nodošana bija iekļauta starp “dažādajiem faktoriem, kas valsts tiesai ir jāņem vērā, vērtējot kompleksu darījumu kopumā, lai izlemtu, vai faktiski ir notikusi uzņēmuma īpašumtiesību pāreja”³⁷. Taču *tikai fakts*, ka materiāla īpašuma nodošana bijusi uzskaitīta kā faktors, nedod tiesības secināt, ka, nepastāvot šādi aktīvu nodošanai, uzņēmuma īpašumtiesību pāreja nav notikusi. Tiesa atgādināja, ka tā iepriekš (lietā *Spijkers*)³⁸ ir lēmusi, ka šim faktoram pašam par sevi *nav* izšķirošas nozīmes. Tādēļ tā secināja, ka direktīvas mērķis, proti, darba ņēmēju aizsardzība, “nevar būt atkarīgs tikai no [ši] faktora”³⁹.

38. Iesniedzējtiesa savā lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu norāda, ka *OSL Bus* faktiski nevarēja pārņemt *SBN* izmantoto autobusu parku, jo nosacījumi, kas bija piemērojami Augšsprēvaldes–Lauzicas apriņķa autobusu maršrutu apkalpošanai, bija mainījušies. Tagad tiekot piemērotas stingrākas prasības attiecībā uz izplūdes gāzēm. Eksploatācijā esošie autobusi nedrīkstot būt vecāki par 15 gadiem (*SBN* autobusu vecums laikā, kad jaunais pakalpojumu sniedzējs pārņēma autobusu pakalpojumu sniegšanu, vidēji bija 13 gadi). Lielai daļai izmantoto transportlīdzekļu esot jābūt piemērotai piekļuvei personām ar invaliditāti. Esot vispārēja virzība uz elektrisku autobusu izmantošanu ar dīzeļdegvielu vai benzīnu darbināmu autobusu vietā; un iesniedzējtiesa ņēma vērā faktu, ka jaunā pakalpojumu sniedzēja līgums ir uz 10 gadiem. Iesniedzējtiesa attiecībā uz personālu piekrita *SBN* apgalvojumam, ka “autobusu vadītāji ekonomiskajai vienībai ir būtiski”. Iepirkuma

32 Spriedums, 2017. gada 19. oktobris, *Securitas*, C-200/16, EU:C:2017:780, 29. punkts.

33 Spriedums, 2017. gada 19. oktobris, *Securitas*, C-200/16, EU:C:2017:780, 30. punkts.

34 Tiesas sēdē Tiesa tika informēta, ka jaunais pakalpojumu sniedzējs pieņēma darbā 85 % no iepriekšējā pakalpojumu sniedzēja darbiniekiem.

35 Spriedums, 1994. gada 14. aprīlis, C-392/92, EU:C:1994:134.

36 Skat. iepriekš 1. punktu un 2. zemsvirtras piezīmi.

37 Spriedums, 1994. gada 14. aprīlis, *Schmidt*, C-392/92, EU:C:1994:134, 16. punkts.

38 Spriedums, 1986. gada 18. marts, 24/85, EU:C:1986:127, 12. punkts.

39 Spriedums, 1994. gada 14. aprīlis, *Schmidt*, C-392/92, EU:C:1994:134, 16. punkts. Sprieduma tulkojums angļu valodā nav veiksmīgs (īpaši attiecībā uz vārdu “subject matter” lietojumu attiecībā uz “objekt”). Esmu tos pārfrāzējusi, lai paustu, kā saprotu tā nozīmi oriģinālvalodā, kurā spriedums gatavots (franču). Teksts ir šāds: “[...] La circonstance que la jurisprudence de la Cour cite le transfert de tels éléments au nombre des différents critères à prendre en compte par le juge national pour, dans le cadre de l'évaluation d'ensemble d'une opération complexe, apprécier la réalité d'un transfert d'entreprise ne permet pas de conclure que l'absence de ces éléments exclue l'existence d'un transfert. En effet, le maintien des droits des travailleurs qui, selon son intitulé même, est l'objet de la directive, ne saurait dépendre de la seule prise en considération d'un facteur dont la Cour a, d'ailleurs, déjà relevé qu'il n'était pas, à lui seul, déterminant (voir arrêt du 18 mars 1986, *Spijkers*, 24/85, EU:C:1986:127, point 12).

specifikācijās bija noteikts, ka “līgumslēdzējam ir jāgarantē, ka autobusu vadītāji atbilst prasībām par pievilcīgu vietējo sabiedrisko pasažieru transportu, kas īpaši koncentrējas uz pakalpojumu sniegšanu un klientu”. Tāpat iesniedzējtiesa puda viedokli, ka tādās lauku teritorijās kā Augšsprēvaldes–Lauzicas apriņķis pieredzējuši autobusu vadītāji ir “rets un vērtīgs resurs”⁴⁰.

39. Vai attiecīgā vienība saglabāja savu identitāti, galu galā ir fakts jautājums, un tāpēc tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru identitātes saglabāšana tostarp tiek norādīta ar to, vai jaunais darba devējs faktiski turpina vai atsāk tās pašas vai līdzīgas darbības⁴¹.

40. Šajā sakarā iesniedzējtiesas nolēmumā ir norādīts, ka jaunais pakalpojumu sniedzējs *OSL Bus* sniedza autobusu pakalpojumus, kuri bija līdzīgi tiem, kurus īstenoja bijušais pakalpojumu sniedzējs *SBN*. Pakalpojumu sniegšanā nebija pēkšņa pārtraukuma⁴². Pakalpojums tika sniegts viena un tā paša klienta (līgumslēdzējas iestādes) uzdevumā, visdrīzāk, apkalpojot daudzus no tiem pašiem maršrutiem un daudzus no tiem pašiem pasažieriem.

41. Vai šajā kontekstā faktam, ka materiāla īpašuma nodošana nenotika, ir prevalējoša nozīme?

42. *OSL Bus* konkrēti uzsver to, ko tā apzīmē ar “bijušā pakalpojumu sniedzēja materiālā īpašuma pievienoto vērtību”. Tā apgalvo, ka iesniedzējtiesas nolēmumā norādītie faktori nav nozīmīgi. Lieta esot jāvērtē abstrakti, un izšķiroši esot tas, vai materiālais īpašums tiek nodots jaunajam pakalpojumu sniedzējam.

43. Šādam risinājumam nevaru piekrist.

44. Proti, uzņēmuma pāreja nenotiek abstrakti. Gluži pretēji: iesniedzējtiesas minētie elementi atbilst faktoriem, kurus šī Tiesa savā apjomīgajā judikatūrā atzinusi par būtiskiem. Savienības likumdevējs nolēma rīkoties šajā jomā tieši tāpēc, ka uzņēmuma īpašumtiesību pārejai ir reālas un praktiskas sekas ne tikai attiecībā uz iesaistītajām vienībām, bet arī to darbiniekiem. Tādēļ būtu pretdabiski izskatīt šādas lietas no tīri abstrakta viedokļa. Pārbaude, ko Tiesa piemēro, ir būtībā praktiska fakts pārbaude: vai ir “pārgājušas īpašumtiesības uz ekonomisku vienību, kas saglabā savu identitāti, Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē?”. Šis novērtējums nevar tikt samazināts līdz noteikšanai, vai materiālais īpašums tiek nodots no vecā pakalpojumu sniedzēja jaunajam pakalpojumu sniedzējam.

45. Vai no lietas *Liikenne*⁴³ katrā ziņā izriet, ka tāpēc, ka bijušais pakalpojumu sniedzējs esošos (vecos) autobusus nenodeva jaunajam pakalpojumu sniedzējam, uzņēmuma īpašumtiesību pāreja šeit nenotika?

46. Lieta *Liikenne*⁴⁴ attiecās uz trīs gadu līgumu par autobusu pakalpojumiem, kas aptvēra septiņas reģionālās autobusu līnijas. Vecais pakalpojumu sniedzējs (*Hakunilan Liikenne*, turpmāk tekstā – “*HL*”) apkalpoja maršrutus ar 26 autobusiem. Gaidot pasūtītu 22 jaunu autobusu piegādi, jaunais pakalpojumu sniedzējs (*Liikenne*) iznomāja divus autobusus no *HL* uz diviem vai trīs mēnešiem un iegādājās no tā dažus formastērpus⁴⁵. Tas nepārņēma nevienu transportlīdzekli vai citus būtiskus aktīvus pastāvīgai izmantošanai.

40 Skat. iepriekš 15. un 16. punktu.

41 Spriedums, 1994. gada 14. aprīlis, *Schmidt*, C-392/92, EU:C:1994:134, 17. punkts.

42 *SBN* pārtrauca sniegt autobusu pakalpojumus līgumslēdzējai iestādei 2017. gada 31. jūlijā. *OSL Bus* uzsāka autobusu pakalpojumu sniegšanu 2017. gada 1. augustā.

43 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, C-172/99, EU:C:2001:59.

44 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, C-172/99, EU:C:2001:59.

45 Ģenerāladvokāta F. Ležē [*Ph. Léger*] secinājumi lietā *Liikenne*, C-172/99, EU:C:2000:563, 10. punkts. Šie fakti ir atkārtoti sprieduma 9. un 10. punktā.

47. Tiesa vispirms atzīmēja vairākus vispārīgus jautājumus, kas izriet no pastāvīgās judikatūras. Tie ietver atsauci uz Direktīvas 2001/23 mērķiem; uzņēmuma jēdzienu šīs direktīvas izpratnē; pārbaudes izklāstu un kritērijus, lai novērtētu, vai ir notikusi “pāreja” tās 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, un atgādinājumu, ka konkrētās lietas faktiskie apstākļi ir jāizvērtē valsts tiesai⁴⁶.

48. Grūtības var radīt šāda sprieduma daļa:

“39. Pāravadījumus ar autobusiem tomēr nevar uzskatīt par darbību, kas balstīta galvenokārt uz cilvēku darbaspēku, jo tai nepieciešami ievērojami līdzekļi un aprīkojums (par tādu pašu secinājumu attiecībā uz urbšanas darbiem raktuvēs skat. lietu *Allen* [⁴⁷], 30. punkts). Tādēļ apstākļi, kas ir jāņem vērā, ir fakts, ka autobusu maršrutu apkalpošanai izmantotais materiālais īpašums netika nodots no vecā līgumslēdzēja jaunajam.

40. Tiesas sēdē atbildētāju pamatlietā pārstāvis uzsvēra starp līgumslēdzēju iestādi *YTV* un *Liikenne* noslēgtā līguma ekonomisko vērtību un apgalvoja, ka tas ir nozīmīgs nemateriāls īpašums. Šo vērtību nevar noliegt, bet saistībā ar iepirkumu, kas jāatjauno, šāda nemateriālā īpašuma vērtība, beidzoties vecajam līgumam, principā samazinās līdz nullei tieši tāpēc, ka iepirkums tiek izsludināts no jauna.

41. Ja tādā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, kāda ir pamatlietā, ir paredzēts, ka jaunais līgumslēdzējs pārņem esošos līgumus ar klientiem, vai, ja lielākā daļa klientu var tikt uzskatīti par piesaistītajiem klientiem, tad tomēr būtu jāuzskata, ka ir notikusi klientu pāreja.

42. Taču tādā nozarē kā sabiedriskais maršrutu autobusu transports, kura darbībā materiālajam īpašumam ir būtiska nozīme, tādu aktīvu nenodošana no vecā pakalpojumu sniedzēja jaunajam būtiskā apjomā, kas ir nepieciešami vienības pienācīgai darbībai, liek secināt, ka šī vienība nesaglabā savu identitāti.

43. Tādējādi tādā situācijā, kāda ir aplūkota pamatlietā, Direktīva 77/187 nav piemērojama, ja nenotiek būtiska materiālā īpašuma pāreja no vecā līgumslēdzēja jaunajam.”

49. Tāpēc valsts tiesai sniegtā atbilde bija, ka “[..] tādā situācijā, kāda ir aplūkota pamatlietā, Direktīva 77/187 nav piemērojama, ja nenotiek būtiska materiālā īpašuma pāreja starp šiem diviem uzņēmumiem”⁴⁸.

50. Ņemot vērā fragmentus, kurus es tikko citēju no lietas *Liikenne*, es ar cieņu pateicos *Arbeitsgericht Cottbus* (Kotbusas Darba lietu tiesa) par tās lojalitāti un saprātīgo attieksmi, iesniedzot šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

51. Vai Tiesas nolēmums lietā *Liikenne* nozīmē, ka valsts tiesai šajā gadījumā ir liegts nonākt pie citāda secinājuma attiecībā uz citu faktisko apstākļu kopumu, ja pakalpojumu sniedzēja maiņa vietējo sabiedrisko autobusu pakalpojumu sniegšanā tāpat neietvēra esošo autobusu nodošanu no vecā pakalpojumu sniedzēja jaunajam pakalpojumu sniedzējam?

52. Man tā nešķiet.

53. Manuprāt, šīs lietas fakti nepārprotami izšķirošos aspektos ļoti atšķiras no tiem, kas bija pamatā nolēmumam lietā *Liikenne*.

46 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, *Liikenne*, C-172/99, EU:C:2001:59, skat. it īpaši 19., 26., 27., 31., 33. un 35. punktu.

47 Spriedums, 1999. gada 2. decembris, *Allen* u.c., C-234/98, EU:C:1999:594.

48 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, *Liikenne*, C-172/99, EU:C:2001:59, 44. punkts un sprieduma rezolutīvās daļas (“rezolutīvā daļa”) 2. punkta otrais ievilkums, mans izcēlums.

54. Protams, nav iespējams sniegt autobusu pakalpojumus bez autobusiem un to vadītājiem. Tomēr nekas lietas *Liikenne* faktos, kā minēts ģenerālvokāta F. Ležē secinājumos⁴⁹ un spriedumā⁵⁰, nenorāda, ka jaunā pakalpojumu sniedzēja lēmumu attiecīgajā gadījumā nepārņemt vecā pakalpojumu sniedzēja autobusus noteica juridiski, tehniski vai ar vidi saistīti apsvērumi. *Liikenne* acimredzami bija gandrīz pietiekams skaits autobusu, lai apkalpotu septiņas papildu linijas, kuras tā pārņēma (tā īslaicīgi iznomāja divus autobusus no *HL*), un tā bija jau pasūtījusi 22 jaunus autobusus. Kāpēc (no komerciālā viedokļa) tai būtu bijuši jāpārņem *HL* rīcībā esošie 26 autobusi?

55. Šeit līgums, par kuru tika izsludināts iepirkums, bija uz vairāk nekā trīs reizes ilgāku laiku (10 gadi 3 gadu vietā). Līgums bija paredzēts, lai apkalpotu visu vietējo autobusu transportu, kur būtiska varētu būt viegla autobusu savstarpējā aizvietojamība dažādu maršrutu ietvaros. Iespējams, ka par būtisku apsvērumu ir ticis uzskatīts tas, vai esošais autobusu parks varētu tikt saprātīgi izmantots visā šī līguma darbības laikā. Divdesmit gadus pēc faktiem lietā *Liikenne*⁵¹ konkursa noteikumos potenciālajiem pretendentiem tika pilnīgi skaidri noteikts, ka pamatiekārtām (autobusiem), kas tiks izmantoti jaunajā 10 gadus ilgajā iepirkuma laikā, būs jāatbilst noteiktiem jauniem (augstākiem) tehniskiem un ar vidi saistītiem standartiem.

56. Līdz ar to iesniedzējtiesas nolēmumā ir pietiekami daudz materiālu, lai secinātu (protams, valsts tiesai kā vienīgajai tiesai, kas izvērtē faktus, veicot nepieciešamo faktu pārbaudi), ka – pilnīgi neatkarīgi no jaunā pakalpojumu sniedzēja jau īpašumā esošā autobusu parka lieluma – šim pakalpojumu sniedzējam nebija jēgas pārņemt vecā pakalpojumu sniedzēja esošo autobusu parku, jo *tas nebūtu varējis izmantot šos autobusus, lai izpildītu savas jaunās līgumiskās un juridiskās saistības*. Attiecīgo transportlīdzekļu atļautais ekspluatācijas laiks bija tuvu beigām, un tie neatbilda juridiski tehniskajām un ar vidi saistītajām prasībām, kas noteiktas iepirkuma specifikācijās. Ja esošais autobusu parks tiktu nodots, tas (lietas *Liikenne*⁵² 42. punkta vārdiem) *nebūtu bijis* “nepieciešams vienības pienācīgai darbībai”. Tas būtu lemts nodošanai metāllūžņos.

57. Apstākļos, kad juridiskie, tehniskie un ar vidi saistītie ierobežojumi nozīmē, ka jaunajam pakalpojumu sniedzējam nav komerciāli izdevīgi pārņemt vecā pakalpojumu sniedzēja materiālo īpašumu, man šķiet, ka valsts tiesai, vērtējot, vai ir vai nav notikusi uzņēmuma pāreja, uz kuru attiecas Direktīva 2001/23, pareizi būtu *ignorēt* to, kas ir noticis ar materiālo īpašumu, un koncentrēties uz citiem darījuma elementiem. Kā Tiesa to ir paskaidrojusi lietā *Liikenne*⁵³ un norādījusi uz “materiālo īpašumu” kvadrātikavās, “lai noteiktu, vai ekonomiskas vienības pārejas nosacījumi ir izpildīti, ir būtiski arī ņemt vērā visus faktiskos apstākļus, kas raksturo attiecīgo darījumu, tostarp jo īpaši iesaistītā uzņēmuma vai uzņēmēj sabiedrības veidu [to, vai notiek/nenotiek materiāla īpašuma – tāda kā ēkas un kustamais īpašums – pāreja,] nemateriāla īpašuma vērtību pārejas brīdī, to, vai jaunais darba devējs pārņem vai nepārņem personāla kodolu, to, vai notiek vai nenotiek klientu pāreja, kā arī pirms un pēc pārejas veikto darbību līdzīguma pakāpi un šo darbību iespējamās pārtraukšanas ilgumu. Tomēr šie elementi ir tikai daļa no vērtēšanas aspektu kopuma, kas jāizvērtē, un tādējādi tie nevar tikt vērtēti atsevišķi (skat. it īpaši lietu *Spijkers* [⁵⁴], 13. punkts, un lietu *Süzen*⁵⁵, 14. punkts)”.

49 Ģenerālvokāta F. Ležē secinājumi lietā *Liikenne*, C-172/99, EU:C:2000:563, 8.–14. punkts.

50 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, *Liikenne*, C-172/99, EU:C:2001:59, 8.–14. punkts.

51 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, *Liikenne*, C-172/99, EU:C:2001:59.

52 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, *Liikenne*, C-172/99, EU:C:2001:59.

53 Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, C-172/99, EU:C:2001:59, 33. punkts.

54 Spriedums, 1986. gada 18. marts, *Spijkers*, 24/85, EU:C:1986:127.

55 Spriedums, 1997. gada 11. marts, *Süzen*, C-13/95, EU:C:1997:141.

58. Papildus jānorāda, ka analīze, kas tiktu vērsta tikai uz to, ka šāds materiālais īpašums *nav* nodots, varētu apdraudēt Direktīvas 2001/23 galveno mērķi. Jaunajam pakalpojumam būtu pārāk viegli strukturēt darījumu tā, lai materiālā īpašuma nepārņemšanas dēļ uz to neattiektos direktīva (patiešām šķiet ticami, ka tas rīkotos tieši šādi). Tomēr rezultātā jaunais pakalpojums sniedzējs tad varētu izvairīties no pienākumiem, kas tam citādi rastos pret vecā pakalpojuma sniedzēja darbiniekiem. Tas, protams, nevar būt pareizi.

59. Manis piedāvātā pieeja *nav* pretrunā spriedumam lietā *Liikenne*⁵⁶. Katrā uzņēmumu pārejas gadījumā valsts tiesai konkrētajiem lietas faktiem ir jāpiemēro Tiesas judikatūrā paredzētie kritēriji. Kā iepriekš norādīts, lietas *Liikenne*⁵⁷ fakti un apstākļi būtiski atšķirās no šajā lietā aplūkotajiem. Argumentācija lietā *Liikenne*⁵⁸ var palikt nemainīga, tomēr šajā gadījumā no šiem ļoti atšķirīgajiem faktiem izriet cits secinājums.

60. Tāpēc uzskatu, ka, nosakot, vai ekonomiska vienība ir saglabājusi savu identitāti un vai tādējādi ir notikusi uzņēmuma īpašumtiesību pāreja Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, valsts tiesai ir: i) pilnībā jāņem vērā šīs direktīvas pamatmērķis aizsargāt darbiniekus un to tiesības darba devēja maiņas gadījumā, un ii) jānovērtē visi attiecīgā darījuma fakti un apstākļi, ieskaitot juridiskos, tehniskos un ar vidi saistītos ierobežojumus, kas attiecas uz aplūkotās saimnieciskās darbības veikšanu. Fakts, ka nozīmīgs materiālais īpašums *nav* nodots, ir būtisks, bet ne obligāti izšķirošs.

Secinājumi

61. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es uzskatu, ka Tiesai uz *Arbeitsgericht Cottbus* (Kotbusas Darba lietu tiesa, Vācija) uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild šādi:

Nosakot, vai ekonomiska vienība ir saglabājusi savu identitāti un vai tādējādi ir notikusi uzņēmuma īpašumtiesību pāreja Direktīvas 2001/23/EK (2001. gada 12. marts) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējdarbību vai uzņēmumu vai uzņēmējdarbību daļu īpašnieka maiņas gadījumā 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, valsts tiesai ir:

- pilnībā jāņem vērā šīs direktīvas pamatmērķis aizsargāt darbiniekus un to tiesības darba devēja maiņas gadījumā, un
- jānovērtē visi attiecīgā darījuma fakti un apstākļi, ieskaitot jebkādos juridiskos, tehniskos un ar vidi saistītos ierobežojumus, kas attiecas uz aplūkotās saimnieciskās darbības veikšanu.

Ja šādu juridisku, tehnisku un ar vidi saistītu ierobežojumu pastāvēšana faktiski liedz būtiska materiālā īpašuma nodošanu, valsts tiesai, lemjot par to, vai uzņēmuma nodošana Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē ir notikusi vai *nav*, šis darījuma aspekts nebūtu jāuzskata par pilnīgi izšķirošu.

⁵⁶ Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, C-172/99, EU:C:2001:59.

⁵⁷ Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, C-172/99, EU:C:2001:59.

⁵⁸ Spriedums, 2001. gada 25. janvāris, C-172/99, EU:C:2001:59.